

Nr 249.

Av herr **Tengdahl**, *angående viss ändring i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring.*

Bland övergångsbestämmelserna, som uteslutande ha till syfte att minska kostnaderna för folkpensioneringen, är den, som utesluter viss kategori på grund av dess försörjningsförhållanden under 1913, särskilt egendomlig i de sökandes ögon och tråkig för dem, som skola handhava lagens tillämpning. Det heter, att utesluten är den, som vid 1914 års ingång redan fyllt femton år och redan då var till arbete varaktigt oförmögen samt år 1913 under sammanlagt mer än fyra månader åtnjutit full försörjning av fattigvården eller välgörenhetsinrättningar.

Om avsikten med denna § (som ingick som del av § 37 redan 1913) var att utesluta en särskilt »lös» eller av andras barmhärtighet beroende del av befolkningen, så torde denna avsikt knappast ha förverkligats. (Jag yttrar mig ej om, huruvida sådan tendens är socialmoraliskt riktig). För en tid sedan hade jag t. ex. i en viss pensionsnämnd i Stockholm ett fall, där den ansökande myndigheten gent emot en min invändning om bristande utredning och svårighet att träffa personen i fråga med styrka hävdade, att den omständigheten, att en person icke haft fast bostad i 10 år och att varken han själv eller någon, som kunde lämna upplysningar om honom, kunde anträffas, icke vore skäl för att icke behandla ansökan i vanlig ordning, om blott personen i fråga icke hade varit fullt försörjd av fattigvården i mer än 4 månader under 1913. Å andra sidan måste man på grund av här avhandlade paragraf utesluta efter vanligt betraktelsesätt mycket hyggliga och trevliga människor, som haft den olyckan att just år 1913 ligga fritt på exempelvis Försörjningsinrättningen i Stockholm

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 4 saml. 109 häft. (Nr 249—251.) 1

(landets största sjukhus). Jag hade nyligen ett sådant fall, en blind flicka, som skrivit ut sig från Försörjningsinrättningen och nu hade månatligt fattigunderstöd, vilket emellertid gick helt till hyran. I övrigt levde hon visserligen helt på välvilliga medmänniskor — något, som ofta förekommer bland fattigt folk, där hjälpsamheten är förvånande stor ibland även mot icke närskylda personer. Något socialmoraliskt skäl finns naturligtvis inte, varför denna hyggliga och oförvitliga flicka skall tvingas tillbaka in på sjukhuset — där man ingenting nämnvärt kan göra åt henne — i st. f. att leva ute i friheten, vilket hon skulle kunnat göra lättare, om hon fått ett litet understöd från folkpensioneringen.

Särskilt förhatliga och underliga — för allmänheten åtminstone — te sig naturligtvis gränsfallen. Jag har å ena sidan haft ett fall, där man kunde tillstyrka en person, för vilken det fattades 1 dag i 4 månader full fattigförsörjning år 1913, och å andra sidan ett fall, där man avstyrkte en person, som haft sådan försörjning 1 dag över 4 månader. Allmänheten har naturligtvis svårt att se något rationellt i detta.

Härtill kommer svårigheten att konstatera, hur det verkligen förhöll sig med en persons försörjningsförhållanden under just 1913 — ett årtal, som vad tiden lider kommer att ligga allt mer och mer fjärran. Fattigvårdsmyndigheten kan t. ex. påstå, att en omtvistad person, för vilken sökes, icke haft full fattigförsörjning 4 månader 1913, men i övrigt icke upplysa, på vilket annat sätt vederbörandes inkomstförhållanden verkligen gestaltat sig. Jag har nyligen haft ett fall, där nämnden på tillstyrkan av pensionsstyrelsens ombud beslöt avstyrka en ansökan av denna orsak »på grund av ofullständighet». Det gällde en sinnessjuk kvinna, som själv ej kunde lämna uppgifter om sig. Den enda, som känt något om henne, nämligen hennes ogifta moder, dog redan 1912. Själv hade jag mycket arbete med att söka utreda personens i fråga förhållanden och fick därvid gå många steg förgäves. Nu klagar fattigvårdsmyndigheten under förmenande, att när ingen vet något om kvinnan i fråga under år 1913, får man väl antaga som sannolikast, att hon försörjt sig själv.

Detta om fattigvårdsmyndighets och pensionsnämnds svårigheter att ibland utreda sökandes förhållanden under år 1913. Men även för sökanden själv, om han än är vid fullt förstånd och synnerligen villig att endast säga sanningen, är det ofta mycket svårt att redogöra för förhållandena flere år bakåt. De flesta föra inga anteckningar över sina levnadsförhållanden. Om de också varit föremål för fattigvård, kunna de inte erinra sig tidslängden, i all synnerhet inte på en eller ett par dagar när.

Nu kan man naturligtvis säga, att de, som varit fattigförsörjda år 1913 en så avsevärd tid som mer än 4 månader, till stor del nog äro det alltjämt och att deras medtagande nu endast skulle betyda ökad rätt för kommunerna att lägga beslag på från folkpensioneringen utgående med 1. Denna invändning bör dock icke få hindra en i och för sig riktig ändring i lagen. Frågan om kommunernas rätt härvidlag bör ses i hela sin vidd. Personer, som en tid varit att betrakta som varaktigt oförmögna att sig försörja, kunna f. ö. ibland förbättras, så att de icke längre tillhöra den kategorien. I de stora städernas fattiginrättningar och sjukhus går ju folk ut och in oupphörligt och vistas där ett år en mycket kort tid och ett annat år längre. Det är bara det, som folk har så svårt att förstå, att t. ex. 4 1/2 månaders full fattigförsörjning år 1913 kan utestänga från en viss rätt, men icke en lika lång likadan försörjning t. ex. år 1912 eller år 1914.

I detta sammanhang förtjänar påpekas vikten av att få någon förklaring på, hur »fattigvård eller välgörenhetsinrättningar» skall tolkas. Enligt vad man sport håller den praxis på att utvecklas, att vistelsen för akuta fall på sjukhus (ej under fattigvård), om ock över 4 månader 1913, ej räknas sökanden till last, men däremot vistelse på fattiginrättning, isynnerhet om personen kan rubriceras som kroniskt fall. Nu förekommer emellertid både i Stockholm och förmodligen andra stora städer, att stora verkliga sjukhus råka ligga under fattigvården. Detta är ju en resp. kommuns inre organisatoriska angelägenhet. Men det finns ingen egentlig rimlighet i, att personer skola behandlas olika inför pensionslagen, om de råkat att ett visst år komma in på det ena eller det andra slaget av sjukhus.

På grund av vad anförts får jag föreslå,

att riksdagen ville besluta borttaga § 2 i lag den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring.

Stockholm den 26 januari 1917.

Knut A. Tengdahl.

